

DISSERTATIO
HISTORICO-POLITICA
De

VIA OCTAVII
CÆ. AUGUSTI

Ad IMPERIUM

Quam

*Indulgente Ampliff. Facult. Philos. Reg.
Acad. Aboensis*

PRÆSIDE

HENRICO HASSEL

Eloq. Prof. Reg. & Ord.

Placida bonorum disquisitioni sistit

ERICUS MUNSELIUS

Ostro Botniensis.

Ad diem 10. Martii Anno 1733.
horis & loco consuetis.

A B O Æ,

Excud. Joh. Kiämpe Reg. Ac. Typ.

Sacra Regia

MAGNAE FL.

Perillustri ac Generosissimo BARONI
& DOMINO

D^N. BRODERO
RALAMB,

Per Provincias Ostrobotnicam & Ca-
janeburgensem GUBERNATORI
Excellentissimo,
MÆCENATI.

*D*ubius quidem diversisque cogitationi-
gellas, tantis VIRIS consecrare su-
pium cultores Illustrium liminibus sine pe-
tato, & Vestro precipue in literas illisq;
trepidanti animus, & omnis demum co-
Botnia nostra Vestro se Patrocinio commit-
stra VIRI Generosissimi, Gentis nostrae An-
bumillime devolucus rogo, primitias ha-
gratie & favori Vestro commendata esse
voto rem successisse venerabundus sibi gra-
Generosissimorum No.

Devotissimus
Ericus

Majestatis
DEI VIRIS,

*Périllustri Generosissimoque COMITI
ac DOMINO,*

D^N. GUSTAVO
CREUTZ,

Legionis Pedestris Ostrobotnicæ
CHILIARCHÆ Præcellentissimo,
BUS SUMMIS.

*bus diu anxius hesi, num leves hasce pa-
stinerem; more tamen, quo bonarum ar-
viculo offensionis adrepere solent, pensi-
operantes explorato adfectu, additus fuit
nuit hesitatio. Leta jam & exsultans
tis, ex qua ego quoque oriundus, ad Ve-
sistites & Dii tutelares celsissimi, genua
sce juvenutis & cartacea mea munera
permittatis, quod si factum fuerit, ex-
tulatur.*

minum Vestrorum
cliens

Munselius.

Nobilissimo atque Consultissimo VIRO
Dn. ABRAHAMO PALEEN,
iudici Territoriali per Districtus Pijc-
iceensem & Hallicoensem æquissimo,
Patrono certissimo,

Admodum Reverendo atque Præclarissimo
VIRO

Mæg. LAURENT: SACKLINIO.
Pastori in Wirmo & Adjacentis Con-
tractus Præposito longe meritissimo,
Patruo optimo.

Innumera ista beneficia, quibus me, Fau-
m

ulastis, dum equo animo revolve,
quibus ea rependam modis nullus inveni-
tis indicium, levem hancce opellam Vobis
suscipere neque etiamnum ulteriori favo-

Nominum

Observan-
Ericus

Admodum Reverendo & Praclariss. VIRO
Mag. HENRICO FORBUS,
Pastorē & Præposito Limningoensi-
um longe Dignissimo, Accuratissimo,
Avi loco semper honorando.

Admodum Reverendo ac Praclarissimo
VIRO

Mag. ERICO FALANDRO,
Ecclesiarum, quæ Deo in Calaioki
colliguntur, Pastori meritissimo
Avunculo carissimo.

*tores Propensissimi, nullo non tempore cu-
tot & tanta ea esse ingenue fateor, ut
am; in quaecumque tamen gratissime men-
offero, spei plenus, fore ut eam benigne
re prosequi haud dedignemini.*

Vestrorum.

tissimus cultor
Munselius.

Til The
Wälärebörne och Högachtade
Herrar

Regements-Skrifwaren wid Åbo Låns
Lif-Drigoune Regemente /
F. r. ISRAEL GRUNDSTROEM,

Och
Erono Befalningsmannen i Wirmo
Härad

Herr ANDERS MONSEEN,
Mine gunstige Synnare.

Si prof hur jag uti ett tackfamt sine
ne bär

Den godhet, som mot mig är städse
tedder bleswen,

Jag dese blod, i brist af thet som mera är,
Nu låger ner, i hopp at så få wara skref
wen

Här efter i Er gunst, som hårtills och,
då jag

Ut änska Er alt godt, ett uphör någon dag.

Herr Regements-Skrifwarens
och

Herr Befalningsmans

Jön samtie-tienare
Eric Muntelius.

Herren
Regements-Skrifwären W. Le
äreborne och Högschta
Herr HENRIK HOLST,
Min Högtårade käre Fader.

Wen Far, när ej at finna är
Hos mig en slik förmåga / (där
Jag doch af wördnad full mån wara)
At jag alt godt som J mig giordt /
Dch jag tills nu från födelsen spordt /
Dit at med orden kan förklara,

Så undra ej at jag nu giör /
Som man wed sligt tilfälle bör /
Thet ord och tal månd öfwerwinna /
At jag i tyshet stilla står /
Dch thet i diup förundran får
Med wörd- och hånad estersinna.

Til prof doch af den racksamhet
Jag skuldig Er mig wara wet
Wil desse blad för Er nedsätta,

At

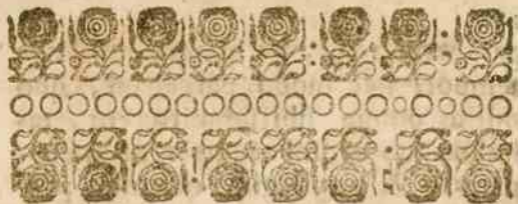
Alt jag dem fått hopskrensa så /
Thet Er/ min Far/ tillräknas må,
Er gunst mot mig befordrat detta.

Med tiden/ efter Guds behag /
Jag hoppas kunna någon dag
Med mognare Ert sinne frögda.
Til hwilken och än längre tid
Gud gie Er hälsa / ro och frid /
Alt alla wi må lefwa nögda.

Min Högtårade käre Faders

Ödmjuk: Indigste Son

Eric Munse'ius.

§. I.

DE varia quae in Republica Romana obtigit regiminis forma, prolixam instituere disquisitionem, nostrum nunc non esse arbitramur; interum Aristocratiam cum Democratia mixtam longo temporis spatio, in eadem viguisse, satis superque comprobant perpetua ista inter Patritios & plebem dissidia deque aequali imperii parte certamina. Dissensionum v. harum causam, quantum quidem mihi constat, duplicem fuisse existimaverim. Ex una parte Patriciorum superbia & ambitio, per quos uti tota fere tunc gere

2
gerebatur resp: , ita quoque nulli nec
tempori nec modo parcebant, quo
minus omnia sibi submitterent, ta-
lesque suo ordini acquirerent prae-
rogativas & privilegia, quae non pos-
sent non plebejis quam maxime esse
fraudi. Hos a. insultus cum ægre
ferret ples, secessit in montem sac-
rum, & proprium ad sui tutelam cre-
avit magistratum consulum Patricio-
rumque potentiam cohibiturum. Hic
v. non eo contentus, ut injuriam re-
pelleret nobilium, ad æqualem eti-
am potentiam & honores emergere
tentabat. Hinc factum est, latis in-
super a Tribunis plebis variis, utpote
agraria, frumentaria ceterisque legi-
bus, quae Patres maxime concitarunt,
ut nil nisi tumultus, odia & seditio-
nes inter hos audirentur magistratus,
altero senatus, altero plebis favore
subnixis. Hæc etiam causa fuit cla-
dis istius civilis, ut alias præteream,
qua cum Tiberio Graccho multi quo-
que alii cæsi fuerunt. Sed nec his
cessatum est, quin seditiones majores
imo civilia bella in Rep. exori-
ren

3
rener, cum exules res novas molirentur optimatesque de administratione rerum inter se contenderent. Ethæc erat Reip: Romanæ facies usque ad tempora Julii Cæsaris, qui dominationem affectans, inimicis omnibus superatis, toto potitus est imperio Romano. Huic Monarchæ facile admodum fuisset plenam Reip: quietem restituere, non nisi summa rerum ad unum delata isto tempore sperandam, sed acre non minus quam importunum libertatis desiderium, accedente secreto in Principem odio, tanto civitatem bono privavit. Facta igitur a quibusdam conjuratione, scelestissimum in illum commiserunt facinus, cujus interitu Remp: iterum nefario prorsus ausu gravissimis periculis exposuerunt.

§: 2.

Dum hæc Romæ aguntur, Apolloniæ studiorum gratia morabatur Octavius, postmodum Cæsar & Augustus cognominatus. Erat hic Cæsaris jam mortui ex sorore nepos, quem

quem, ut magnam de illo spem conceperat, approbata satis tam bello, quam inprimis itinere in Hispanias, ubi optime de Avunculo meruit, morum indole, adoptaverat. Accepto itaque tam de morte Avunculi quam de hereditate nuncio, directo cursu Romam tendit, ubi, diluadentibus quamquam Matre vitricoque hereditatem primo adit fortunarum, successionem autem regni, quam plenam invidiæ insidiarumque esse videret, se ne effectare quidem initio simulavit. Consulatum eo tempore gerbat Antonius, tam potentia quam opibus clarus. Hunc olim a J. Cesare in intimis habitum, rebus quoque suis quam maxime addictum fore speravit; sed quoniam & ipse tyrannidem cupiebat, summum in illo nactus est adversarium. Hæc ubi cognovit Augustus, consilium quod primo sumserat de Bruto et Cassio principibus Avunculi sui cædis adgreddendis, tantisper mutavit, cum nihil se, utpote privatum, Antonio rebus suis adversante effecturum videret;

ret; quare ad illum persequendum, omnes cogitationes convertit. Quum itaque plebem varias ob causas illi infensam cerneret nihil sibi conducibilius existimavit quam ut eam in suas traheret partes, optavitque ejus gratiam tanto magis sibi comparare, quanto certius noverat Patrem quoque suum illius opera eo fastigii pervenisse, quod ut eo feliciter procederet, eam per quævis officiorum genera sibi devincere proposuit. Edictis itaque ludis ceterisque quæ populo grata fuerant, quo magis illum permulcendi occasionem haberet, Tribunatū quoque plebis affectavit; nam is Magistratus multum in favorem populi potuit. Antonius autem nimium de sua potestate decessurum videns, si destinata æmuli succederent, his ejus conatibus vehementer se opposuit effecitque ut hoc honore excederet Augustus. Hinc offensus, plebem Antonio adhuc reddere infensorem, quibuscunque tentavit blanditiis. Nec falsebat propositum eventus. Tantum enim hac sua adulatione valuit, ut

An-

Antonius metu percussus, cum Augusto in gratiam redire fuerit coactus.

§ 3.

U^T autem ficta hæc erat amicitia, ita quoque stabilis nequaquam diu esse potuit. Uterque enim aliud, quam quod præ se ferebat, in animo habuit reconditum. Nam qui, ut verbis utar Dionis a Græca in Latinam versis, *post vehementes inimicitias in gratiam redeunt, multa leviuscula ac temere accidentia in suspicionem rapiunt, atque in universum omnia tanquam consulto, & malam in partem facta, ad conceptum ante odium apponunt* (a). Contractis itaque exercitibus, Cæsar dulcibus blandimentis, amplis pollicitationibus & largitionibus iteratis populum militemque sibi conciliaturus, huc & illuc proficiscitur, multisque præterea ab Antonianis ad deditorem allectis, Mutinam contendit, ubi Decimum Brutum, provinciæ hujus a J: Cæsare ipsi datæ, per senatum vero confirmatæ prætorum, obsidebat Antonius, inter quos sum-

summa tunc existerat inimicitia; quod quamvis sciret Augustus, Antonium tamen statim adgredi non ausus est; quum, si forte Brutus, periculum etiam sibi metuens, in gratiam cum illo redisset, se adversus utrumque parem non esse videret. Ideoque licet cadibus Patris sui hic interfuerit, tamen societatem cum illo jungendam censebat, in aliud tempus ultionem de illo sumendam transferebat. His, quæ agebantur, auditis, optimates valde gavisi sunt. Nam uterque eis fuit quam maxime invidiosus, cum tamen adhuc aliquid hostile contra Antonium ob illius potentiam non possent, contra Cæsarem ob ipsius impotentiam nollent aperte moliri. Sic vero fore credebant, ut alter per alterum quam facillime periret. Augustum utpote minus validum in suas trabendum esse partes existimarunt; sublato primum Antonio facile se illum postmodum oppressuros fore putantes. Atque ne ullus omnino dolus videretur subesse, sed omnia sincere agi

puta

putarentur, varios ipsi post res feliciter gestas addixerunt honores, inter quos erat ut duabus legionibus, qui ad eum ab Antonio transferant, donativum quantum ipse Caesar post victoriam se daturum pollicitus est, ex avario redderetur; atque jus haberet petendi consulatum decennio ante aetatem legitimam. Et hæc, quo meliorem Antonium opprimendi facultatem nancisceretur, promissa, ut constantius eorum adhereret partibus, effecerunt; præcipue, quum jam ab ipsis senatoribus palam traderetur ipsi occasio postulandi ea, quæ diu animo agitaverat. Ideoque creatus exercitus Prætor coss: Hir-
tio & Pansa collegis, opem contra Antonium tulit D: Bruto, illumque quamquam priore prælio minus felici, posteriori tamen, tam ducis quam militis munere functus, strenue fugavit.

(a) Lib: 45. p: 273. E.

(b) App: de bellis civil: Lib: 3.

§. 4.

Confecto hoc prælio majora coe-
pit

pit spirare Cæsar, adeo ut cum alios honores, tum quoque consulatum paulo ante promissum sperare & affectare inciperet. Senatus autem, qui huc usque a partibus Cæsaribus steterat, adeo post hæc eum contemnere cœpit, ut quovis modo dignitati ejus detrudere sit conatus. Immo tantum abfuit, ut Augusto aliquid honoris tribueret, ut potius D: Bruto ejusque militibus, qui tamen prælio non interfuerant, victoriam adscriberet, inimicosque ejus omnes, Sext: Pompejum, M: Brutum, Cassiumque contra illum armaret. Quin etiam milites ejus quavis arte, ut defectione ab eo facerent, pellicere conabatur. His auditis, Cæsar quidem primo metu permotus, mox, cum milites suos nihilo minus sibi faventes perspiceret, Senatui vero eosdem magis inde reddi infensos, seipsum collegit. Hinc territi senatores, licet eum ob pueritiam consulem creare nollent, honoribus tamen consularibus illum ornarunt, putantes eum hoc modo facile sibi iri reconcilia-

rum. Sed his non contentus Augustus ad bellum eis inferendum, ideo maxime quod puer vocaretur, omni amputata mora, se accingit; in cuius rei gratiam, animis priorum militum variis donis & officiis artius sibi devinctis, quos proximo in proelio vicerat a Senatu damnatos, nullis non pollicitationibus & largitionibus quoque collegit, de societate etiam cum Antonio clam per internuncios agens. Erat tum Lepidus, quondam consul, etiam ad auxilium in proelio contra Antonium missus. Hunc dum Senatus cum Antonio societatem iniisse audiebat, veritus ne etiam Augustus ei se jungeret, eum iterum demerendum esse censens, bellum denuo ei contra utrumque gerendum committebat, qua in re pudendam sane suam Senatus prodidit inconstantiam. Id bellum Augustus spe obtinendi consulatus suscepit, sed cum ne sic quidem eos movere posset, ad illud gerendum se quidem parare simulabat, sed quoniam clam cum Antonio & Lepido de societate

jam

jam egerat, tantum apud milites suos effecit, ut juramento se obstrinxerint, contra neminem, qui Cæsaris partes tueretur, in pugnam ituros. Quare etiam quadringentos illorum misit in urbem, qui aperte & quidem vi sibi tam promissam pecuniam quam consulatum poscerent. Sed cum ne sic quidem aliquid efficere valeret, coactus est a militibus ipse Romam cum eis intrare; cujus adventum cum audirent Senatores, urbem, ne ingrederetur, omnibus muniunt præsiidiis, adque illi resistendum se esse paratos cuncti jactant. Cum autem Cæsar nihilominus appropinquaret, subita inter illos, utpote qui, periculo adhuc eminens existente audaces, instante v. timidi esse solerent, facta est mutatio, nobilibus ad salutandum confluentibus, accurrente etiam multitudine, & nihil quod ad humanitatem testandam pertinet omittente. Atque sic tandem metu adacti, consulatum ei denegare amplius non sustinuerunt, immo tantam illi quoque coacti sunt

adscribere potentiam, ut etiam ultra leges cuncta pro arbitrio suo agere posset.

§. 5.

Cum itaque hoc modo Augustus, inito Magistrato maximo, viam sibi ad ulteriora, quæ animo conceperat, satis cerneret stratam, nihil jam cunctandum duxit, quo minus ad ultionem de interfecto Patris sui sumendam se conferret. Ut a. Antonium adhuc habebat suspectum; verebatur enim ne, amicitia nondum confirmata, cum Bruto & Cassio, quos jam ipse esset aggressurus, se jungeret; unde foret ut, aucta eorum potentia, tam facile ad eos opprimendos non valeret: ita nihil prius moliri statuit, quam cum eo societatem inivisset plenior, illamque confirmasset. Sed cum omnibus illum videret invisum, adeo ut tuto sibi, nisi contracta tam Senatorum quam populi invidia, hæc agere non licuisset, aliam excogitavit viam, quam, ut propositum consequeretur, esset

esset ingressurus. Et sane notandæ sunt artes Caesaris hæc in re, qui quasi omnia sincere agendo, ea perfecit, quæ, ad infringendam eorum potentiam libertatemque evertendam quam maxime faciebant. Aditis in honoribus, quæ tunc jam Senatui servitute quadam habuerit oppressum; ut tunc in posterum quoque omnia sibi redderet tutiora, milites primo, quasi fulcrum imperii & dominationis, divinctissimos sibi facere constituit, quos etiam magna ista pecuniæ summa, quam unicuique specie quidem suis ex bonis, re vera publicis ex facultatibus divisit, adeo sibi effecit obstrictos, ut nihil non in ejus gratiam cuperent & exsequerentur. Quin etiam plebem, utpote ad tumultuandum proclivem, his ipsis sibi conciliavit pecuniis. Quibus ceterisque peractis, sententiam, ut legitime omnia fierent, tulit de conjuratis eosque publice damnavit. Antequam a istos adgrederetur, ad assentiendum societati, quam cum Antonio ob causas allatas incundam statuerat,

tuerat, Senatores callide omnino ad-
 egit. Nam ad bellum ei contra Anto-
 nium injunctum, se iturum fore
 simulavit; Q. a. Pedium, quem sibi,
 ne a pristino more decedere velle
 videretur, assumpsit collegam, jussit
 in senatu, absente se, tamquam ex
 propria sententia, proponere qua-
 sitionem de revocando iterum Anto-
 nio, paceque cum eo, priusquam
 factionum odia fierent immedicabilia,
 renovanda. Quumque huic sententiae
 assentiri aut contradicere non susti-
 nerent, priusquam eam cum Au-
 gusto communicassent, factum inde
 est, ut Antonio simul cum Lepido,
 quem in societatem sibi ob sanguinis
 connexionem adsciverat, impunitas
 reditusque in urbem concederetur.
 Missis itaque sibi invicem literis, An-
 tonius cum Lepido accessit, dum fi-
 cta inter se composita concordia post
 varia colloquia, tam de dominatio-
 ne sibi firmanda, quam de amicis
 delendis, amicitiam triumviralem in
 quinquennium constituunt, provincias
 inter se pro arbitrio partiti.

§. 6.

AD hunc modum triumvirali cum Ant. & Lepido inita societate, ad res gerendas, ut inter ipsos convenerat, unusquisque se confert. Lepidum consulis loco ad res urbanas ordinandas relinquunt. Ipse a: Augustus & Ant. in bellum proficiscuntur. Brutus & Cassius, quibus jam bellum præcipue erat inferendum, cum Cæsar consulatum invasit, ut omnia suspecta habuerunt; ita ad præturas, quibus a Senatu erant præfecti, quamprimum se recipere consultius duxerunt. Quo cum pervenissent res suas quavis ratione firmare cœperunt, seque contra Cæsarem munire; quare etiam variis regionibus occupatis exercitum sibi acquisiverunt haud contemnendum. Cæsar Antoniusque, his auditis, ad Macedoniam, ubi tunc hostes fuere, contendunt. Sub itinere a: in tantum delapsus est morbum Augustus, ut Dyrrachii manere cogere^{retur}, Antonio ad Philippos præmissio. Ceterum cum Antonium per omnia haberet suspe-

76
suspectum, putans sibi exitio esse, vel
si victus, ad partes hostium transiret,
vel si victor, totum sibi adscribe-
ret negotium, valetudine licet adhuc
infirmus, ad illum perrexit; ubi
quidem mirari convenit fortunam
Augusti, cui salutem ea fuerunt, quæ
aliis perniciem attrahere solent. Ini-
to deinde proelio, tam ancipiti Mar-
te initio pugnatum est, ut si Brutus
victoria uti voluisset, Augustum sine
dubio potuisset interficere; ultimum
tamen victor evasit, & Brutus Cassi-
usque, eodem quo J. Cæsarem petive-
rant pugione, oppetiverunt. Hinc ad
Asiam Antonius, Augustus ad urbem
reversi. Erat tunc consul Antonius
cum Servilio, quamquam ille tantum
cum uxore fratris sui Fulvia consula-
rum administravit. Cum itaque Cæ-
sar, res pro arbitrio suo, Lepido ob
ignaviam contempto, expedire incipe-
ret, magnæ inter ipsos de dividen-
dis agris ortæ sunt contentiones, un-
de causam, ^{hoc} eis exprobrandi nactus est
Cæsar; cumque videret multum e re
sua esse si Lucius e medio tolleretur,
nil

nil nisi hostilia adversus eum & Fulviam agitare cœpit. Utque eo magis eos irritaret, divortium cum Fulvia, uxoris Antonii filia, quam ex Clodio pepererat, fecit. Ne aut Antonium, qui populos Asianos in potestate habuit, in se incitaret, illum nihil omnino inculpavit, hos tantum contra voluntatem Antonii agere dicens. Ad bellum itaque uterque se parat. Cæsar v., cum tam populum, quam milites, ob injuriam quandam in divisione agrorum ipsis factam iratos sibi fecisset; adeo ut nihil spei in illis collocandum esse videretur; pacis quidem rationem primo sumsit, quam cum non consequeretur, ad veteranos confugit, cum quibus Perusiam, quo se recepit Lucius, petit, ibique illum ad ultroneam coëgit deditionem.

§. 7.

ITa paululum obstaculis, quæ sibi impedimento esse videret, remotis, ad ulteriora statim pertendit. Supererat adhuc Sextus Pompejus, qui quidem ex conjuratorum turba non e-

rat, sed ad ulciscendam Patris sui
 Pomp. Magni, sub J. Cæsare cæsi, ne-
 cem, jam diu se accinxerat. Hunc
 cum ob patris sui merita, magno a-
 pud plebem esse intelligeret favo-
 re, prætereaque tam potentia quam
 rebus gestis eundem inclaruisse, ad
 imperium sibi confirmandum haud
 parum momenti, oppresso eo, ad-
 ferri existimans, bellum totis viribus
 contra illum moliri incepit. Pre-
 mebatur tunc temporis Roma, ob
 commeatus omnes interclusos, sum-
 ma eorum, quæ ad victum suppedi-
 gant, inopia, cujus causam in discor-
 diam principum referebant omnem,
 ideoque afflagitante populo, quam-
 quam omnino invitus, pacem cum
 Pompejo, certis conditionibus, inire
 coactus est. Mox autem rupto fœde-
 re ad bellum iterum uterque se pa-
 rat. Pompejus in Italiam, quam te-
 nuit, se recepit, ubi, Cæsare illum
 insequente, diu variis præliis, mox
 uno mox altero succumbente, cer-
 tatum est. Et quidem tam dubia erat
 semel belli facies, ut, *nisi piscis ex*

maris sponte profiliens, ad pedes Augusti se projecisset, quod aruspices maris ei imperium, portendere dicebant, animum omnino despondisset. Tandem in ultimo congressu victoria in Cæsaris inclinavit partes. Ad hoc proelium accessit etiam Lepidus, Augusto opem laturus, qui indigne ferens, quod Augustus se non ut collega socioque imperii, sed tantum ut legato uti vellet, in Pompeji partes propendebat. Quare Augustus eum suspectum habere cœpit, nec tñ: animum aperire ausus est, ne palam illum hostem sibi redderet; ideoque proelium, quanta fieri potuit festinatione, comisit. Post hæc a: Lepidus, suis suis militibus; nam legiones ad viginti contraxerat, Augusto varias sibi ab eo illatas exprobrare cœpit injurias, adeo ut ad arma illum contra se provocaret. Et tunc quidem Lepidus, præterquam quod homo erat alioquin natura ignavus, milites quoque suos a se deficere videns, adeo in desperationem delapsus est, ut supplex & veniam petens ad pedes Augusti se

se abjecerit. Quem Aug: deinde omni imperio privatum, vitæque concessa, non sine custodia servandum in Italiam misit.

§. 8.

Lepido exuto, summa rerum penes duos tantum exstitit, Augustum & Antonium. Erat hoc alterum jam quinqueñium, in quod imperium sibi prorogaverunt, intra quod tempus, variae etiam inter illos exstitere inimicitiae. Quoniam v: consultum non fuit, ut res in apertum, ob cetera quæ instabant, prorumperet bellum, alter alteri non nihil concedens, in gratiam semper mutuo redierunt. Jam v:, superatis delectisque omnibus, quos sibi aliquo putarunt ad imperium assequendum esse impedimento; diutius quiescere non potuerunt, quin palam ea profiterentur, quæ animis uterque tam diu paraverant. Nec est quod miremur; ut enim, teste Cic:, *vera amicitia difficillime reperiuntur in iis, qui in honoribus reque publica versantur;* ita multo minus in his, qui præterquam quod imperium ambo affecta-

eunt.

runt, supramodum quoque erant ambi-
 tiosi; quare ortis dissidiis, utroque
 se invicem accusante, bellum inde,
 ceteris omnibus longe majus exor-
 tum est. Antonius, qui peregre ver-
 sabatur, per legatos literas ad sena-
 tum mittens, absens se defendebat.
 Augustus v., qui Romæ erat, coram
 causam suam agebat; interea qual-
 cunque attingere potuerunt regiones,
 ad auxilium sibi ferendum pellexere.
 Augustus a.; cum videret se apud Se-
 natum admodum esse invidiosum, ni-
 hil agendum existimavit, priusquam
 illum in suas traxisset partes. Ideo-
 que de testamento Antonii a Titio
 & Planco transfugis certior factus,
 attulit illud in concionem publiceque
 recitavit, unde adeo Antonio sunt
 infensi, ut omnem quam hucusque in
 Augustum habuerant invidiam, in il-
 lum converterent. Quare etiam ei ho-
 norem consulatus antea designatū ad-
 emerunt, illumque hostem judicarunt.
 Quo facto, Cæsar cum exercitu suo ad
 Actium proficiscitur, ut classem, quam
 Antonius ibi habuit, vel deditione
 vel

vel vi caperet; sed quum mox illuc quoque Antonius perrexisset, commissum est ibi prælium, in quo Augustus evalit superior, Antoniumque cum Cleopatra sua ad Ægyptum fugere coëgit. Quo, sedatis primum in Italia tumultibus, Augustus etiam pervenit; ubi provincia hac in suam potestatem redacta, Antonium & Cleopatram ad mortem usque voluntariam adegit. Hinc iterum reversus Romam, gloriosissime triumphavit, honores que simul omnes eosque perpetuos adiit.

§. 9.

ET hæc quidem præcipua fuere obstacula, quæ, quo minus imperium assequeretur, impediebant; quibus omnibus remotis, solus omnino rerum potitus est. Sed quoniam scivit Augustus hanc dominationem, qua penes unum residebat potestas, adeo omnibus fuisse invisam, ut eam ne nominari quidem vellent, quin & mortem pro ea evovenda appetere multi non dubitarent; ne vi aliqua se

se cives oppressos cernerent, artem excogitavit, qua hoc ipsum imperium, ipsis volentibus sibi irēt stabilitum. Cum itaque recitasset pro concione scriptum, quo toto se imperio abdicaturum affirmavit, tantum effecit, ut ab omnibus ei confirmaretur. Nam licet multi fuerint, quos hac sua arte fallebat, exstitere tamen plurimi, qui, quo consilio hæc agerentur, satis compertum habuerunt, nimirum ut animos hominum exploraret, & quod palmarium est, ceu sponte oblatum retineret, quod alioquin vi tantum & armis occupatum visum fuisset, adeoque civium fidem & obsequium, publica illorum voce sibi in perpetuum oppignoraret. Et licet alii mutationem reip: cuperent, alii eandem nollent; una nihilominus omnium proveniebat sententia, qua multis eum rogabant & obsecrabant, ut solus summam imperii administraret. Hanc quidem curam in se recepit, sed quo magis ab ejusmodi dominatione abhorrere videretur, provincias omnes inter Senatum

eum partitus est, retentis sibi potentioribus, scilicet ut qui plus laboris & periculi secum haberent, quo ipso Senatum omni potentia privavit, sibi soli arma militesque reservando. Quo autem majorem populum demulcendi facultatem haberet, sententiamque in Senatu semper dicere posset, tribunatum plebis, proconsularumque perpetuum assumpsit. Quibus omnibus, quamquam non nomine, re tamen ipsa summam rerum tenebat. Et quemadmodum mirificis a Deo regnandi facultatibus erat donatus, ita quoque rem Romanam sic ordinavit, ut jure meritoque optimi tandem status auctor haberetur.

§. 10:

Sic via, quam ingressus est Octavus Augustus, in captando summo imperio, percursa, brevibus adhuc dispiciemus, juste ne an injuste hæc omnia ab ipso fuerant peracta. Cum itaque de adoptione ejus in regni hereditatem, a J: Cæsare facta, an per

per eam jus habuerit hoc ipsum regnum sibi petendi, dicere volumus, ut rite omnia fiant, de testamentorū constitutione, ex jure ne naturalian civili ea sit derivanda, breviter disquirere e re plene non esse arbitramur. Negant vel saltem dubitant testamenta esse juris naturalis cum Puffend: Hocstetterus & alii; ubi omne illorum fundamentum, ponunt in sola veneratione, quam mortuis plerumque habere solent posteri, adeoque generosum tantum esse pronunciant, viros eximie humanitatis a voluntate defunctorum non recedere (a). Sed alii contrarium docent, & istud quidem, ut nobis videtur, majoribus suffulti rationibus, distinguendo inter accedentia h, e, certa quædam solennia, & formam ipsam testamentorum; illa enim ex jure civili in totum dependent. Juxta v: constat ipsam facultatem testandi, sive bona sua, post finem vitæ, in alios transferendi, esse ipsius juris naturalis; quia testamēta sunt effectus profluētes ex vero & absoluto isto domi-

nio, quod unicuique justo possessori in
 proprias competit res. Quod si non
 esset, libertas domino jure naturæ
 concessa, de rebus juste acquisitis con-
 venienter rationi & affectui sano in
 vita disponendi, vix ac ne vix qui-
 dem intelligi posset. Quemadmo-
 dum a: homo, dum vita fruitur,
 habet jus significandi, ad quos bona
 sua post obitum devenire velit, quo
 ipso etiam legatarii perfectum in il-
 la consequuntur jus, ubi completa
 fuerint, quæ ejusmodi negotii natu-
 ra præsupponit; ita si vel dixeris non
 pertinere ad defunctum, num extre-
 ma ejus voluntas observetur nec ne,
 interest in: viventium, ne juris sui
 jacturam patiantur. Ea v: quæ jus
 naturæ præcipua esse circa testamen-
 ta & eorum validitatem observanda,
 dicitur, sunt primo plenus & mani-
 festus illius, cujus est testamentum
 condere, consensus; quo intelli-
 mus non tantum maturas sanasque
 cogitationes, verum etiam approban-
 tem confirmantemque voluntatem,
 quæ eo firmior censenda est, quo
 pro-

propius antecessit tempora extrema
sive mortis: Secundo vero ultima ista
testatoris voluntas aut viva voce in-
indicetur, aut scriptura ac tabulis te-
stamentariis consignetur; quod ut-
rumque, adhibitis idoneis testibus,
fieri debet, ut excludatur omne du-
bium de veritate facti. Tandem ul-
timo necessarium est, ut tale illud
sit testamentum, quod nullo modo
aut injuriam aliis inferat, aut repu-
gnet legibus divinis vel justis huma-
nis, adeoque damnum reipubl: non
adferat.

§. 11.

¶ Am igitur, & fundamento testamē-
torū & vera eorum formalitate, o-
stēdis, ac pure eorundē ex ipsis naturæ
fontibus petito, facilis videtur accessus
ad testamētū J: Cæs: factū de adoptādo
Oct: Aug: in successione imperii, nisi
prius removendus sit scrupulus a non-
nullis injectus, Principes summosque
imperantes carere potestate conden-
di testamenta; ad quod confirman-
dum nonnulla adferri solent exem-
pla talium testamentorum, quæ ta-
men fuere invalida. Sed verbo di-
cana

cam, illud non exinde provenisse, verum ex eo, quod aut civiles rationes, aut defectus formalium iniquitatem illorum ostenderent. Quum autem hæc negotia dependeant etiam ex ipsa constitutione fundamentali regiminum; sequitur quod thesis nostra, qua imperatoribus potestatem per testamenta hæredes constituendi asserimus, intelligenda sit tantum de regnis Monarchicis, & aliis, in quibus cives hoc jus in imperantes transtulerunt. Principes enim, qui aut absolutæ majestatis potestatisque non sunt, aut ubi jus successionis a populo ad certarum legum fundamentalium observantiam adstrictum est, ejusmodi testamenta per se & soli valide condere nequeunt; Recurrit enim hic ultimum istud requisitum, ad testamentorum validitatem necessarium, ne scilicet aut legibus contrariantur, aut etiam injuriosa sint, hæc et talia, quæ violant jus aliorum. Hinc nemo, quod ipse plene & absolute non possidet, alii cuivis concedere potest.

(A) Puffend: Libr: J: N: & G: IV:
Cap: 10.

§. 12.

C. J: Caesar, qui Oct: Augustum regni constituebat Hæredem, (quamquam injusto modo sibi acquisivit Majestatem, tamen a posteriori, per publicam populi approbationem, justus ejusdem factus possessor) ex numero illorum esse non injuste constituitur, de quibus Grotius, *quidam*, inquit, *Reges pleno jure proprietatis regnum possident, ut, qui justo bello imperiis quasiverunt, aut in quorum ditionem populus aliquis, majoris mali vitendi causa, ita se dedit, ut nihil exciperetur.* (a) Neque hostes illius & illorum arma per omnia justa fuerunt, summa insuper consulum proconsulumque superbia & immanitas; quare & ipse Cicero de iisdem hunc in modum scribit: *si vicissent ad quos accesseram, Pompejanos puta, intelligebam tamen & iratorum hominum & cupiaorum & insatensium quam cruaelis esset futura victoria.* (b) & alibi in bello rapaces, in oratione ita crudeliter, ut ipsam victoriam horrerem.

Quare

Quare eosdem Cæsaris adversarios dicit habuisse, ut homines insanos, pugnandi cupidinem. Quin etiam eorum fuit imperii Romani magnitudo, & illi intrinseci morbi in gravissimas seditiones identidem prorumpentes, ut sine Monarchico regiminis statu salvum esse non posset. Quamobrem ex bono publico egit C. J. Cæsar, ubi Monarchiam occupavit, pariterque communis felicitatis utilitatisque causa & stamentum condidit, certumque per adoptionem constituit heredem; quare justum hoc fuisse dubitari vix potest, adeoque posteris observandam.

(a) lib. 1: Cap. 3. §. 11 de I. B. U. P.

(b) ibi: 4. ep. 14

§. 13.

Cum itaque non difficulter perspiceret Oct. Augustus, Senatuum Romanum sponte non concessurum fore imperium, quod ex testamento suo deberetur; quippe cum liberam regiminis formam reducere laboraret; jus illud vi & armis persequi necessarium visibatur. Nec ipsum latere posuit, si hoc statim consilium aper-
tiss-

ruiſſet, tot obventura fuiſſe obſtacula, quot removendis nunquam ſuffe-
 ciſſet. Quare deſtinata callide erant
 celanda; donec occaſio illa promo-
 vendi tempore naſceretur. Hinc non
 imperii, ſed ſolam facultatum hæ-
 reditatem ſe aditurum initio ſimula-
 vit. Quod & licita ſit ſimulatio, u-
 bi quis jure ſuo aliter potiri nequit,
 dudum inter Moralistas extra con-
 troverſiam poſitum eſt. Cædis pater-
 næ, ut maxime injuſtæ auctores recte
 etiam puniri debuerunt. Hiſce Se-
 natores favebant, quod vel inde con-
 ſtat, quia multi ex illo ordine, ne-
 cis Julii & conſcii & machinatores
 fuerunt, ac eos, quod præcipuum eſt,
 poſt facinus perpetratum, potentiſ-
 ſimis provinciis præfecerunt. Con-
 tra hos ſi ſtatim arma moviſſet Octa-
 vus, inſuperabilem hoſtium vim in
 ſe excitaturus fuiſſet. His probe ex-
 penſis, illa ingredienda fuit ratio,
 quam præſens rerum ſtatus exigebat,
 & ſine qua omnes ejus conatus in
 irritū cecidiſſent. Nec diffitemur eū
 in ſocietate præcipue triūvirali multa
 crudeliter feciſſe, quamvis plurima

illorum rectius Antonio imputaveris, homini natura crudeli & inhumano. Viderat tamen Octavius clementiam Julii, qua hostibus veniam dedit, eos demulcere non potuisse, quin extrema ipsi intentarent. Terrore itaque compescendi erant, quos invidia, ac nimio libertatis studio accensos, favor & gratia Principis in officio continere non valuisset. Quis vero crederet in isto rerum turbine sic omnia ad unguem resecari potuisse, ut non inoxii saepe fontium calamitatibus implicarentur? nec scelera quorumlibet ipsi imperatori tribuere convenit. Quam miti & placabili ingenio fuerit, hostibus victis, in tuto collocatus, satis superque declaravit. Pro Octavio purgando, hoc, ut antea innuimus, ceu palmarium proferri potest, quod interni motus, quibus vastum imperii corpus ista ætate concutiebatur, alio modo sedari nequiverunt. Desperatos morbos asperis remediis curari debere, notorium est. Eundem vero non suum tantum honorem, potentiam fastigiumque spectavisse, sed integræ quoque civitatis

incolumitatem, inde certissime colligitur, quod imperium Romanum, hoc Governatore, in tanto flore existiterit, quantum vix alio tempore consequeretur. Publica itaque salus hujus Principis cura & prudentia majorem in modum promotam, humanas infirmitates ac vigilia apud æquos rerum æstimatores facile excusabit.

SOLI DEO GLORIA.

Viro Juveni Præstantissimo atque
Doctissimo Domino
ERICO MUNSELIO,
Amico integerrimo.

Ὅταν ἐπὶ ἡμῶν ἦλθε Φιλία ἡμῶν ἐιλικρινής,
ἢ ἀπ' ἐνιαυτῶν ἀπαλῶν, καὶ ἐνθὺς ἐκ παι-
δῶν πρὸς ἀλλήλους λήθησι μὲν, ἐρηθισίς ἤδη
εἰς τό προσῆκον, καίπερ ἐν τάχει διά βρα-
χέων τὰς λόγους πικρῶν, καὶ χέριματι περι-
ασῶ ἐμφανίσω τὴν διάνοιάν μου· καίτοι
δὲ ὅταν θεωρῶ σε κοινῇ ἰσχυρῶς διαλογι-
ζόμενον περὶ τῆς ΚΑΪΣΑΡΟΣ ΑΥΓΥΣΤΟΥ. Καὶ
ὡσπερ πείρα τῆς ἀγκυλοίας καὶ ἐυφυΐας
σε δίδωκας, καὶ ἐπίδειξιν πεποιήσας τῆς
σοφίας· ἄτως ἐυχόμαι ἐκ μυχῶν
σπλάγχων, ἵνα διαγίης ἐπὶ πύτη ἢ
ἤρχῃ πορείας, καὶ προσκαρτερῆς τοῖςδε λό-
γοις, ὅπως ποτε τὴν δάφνην τῆς τιμῆς εἰς
γέρας ἰῶν καμάτων λαμβάνης.

Gustav Granroth.
Ostro-Botz.

Viro Juveni

Pereximio atque Politissimo

Dno. ERICO MUNSELIO,
Amico & Populari suo hono-
ratissimo.

*S*ustinet ut miles Martis³ discrimina
duri,

Ut victor palmae premia leta ferat;
Srenuus in studiis, mentis rubigine
demta

Sic premis ad Pindi culmina Celsa vi-
ans,

Munselius noster, proles pergrata Pa-
rentum.

Te maneat merces parta labore Tuo!
Te comitetur bonus, virtutis cultor sa-
mande!

Gratulor ex animo premia digna Ti-
bi.

Vive diu sospes, fecundis vive Camenis
Quae citius capiti laurea ferta da-
bunt.

Prolixiori mente quam calamo
gratulatur

Joh. Remahl E. F.

